

Весел
Великден

Великден или Възкресение Христово е най-големият празник за православните християни. Католиците тачат обаче повече Рождество Христово. В евангелските текстове често се споменава, че приживе Иисус Христос нееднократно предсказва разпъването си на кръста и Възкресението си след три дни.

И, когато на третия ден след погребението му Мария Магдалена отива с други жени в гробницата, за да намаже тялото на Иисус с благовонни масла, каквато е била древноюдейската традиция, намира гробницата празна. Възкресението е повод за грандиозни тържества в целия християнски свят.

Събитията, свързани с Христовото възкресение, са станали в дните около еврейския празник Пасха. Затова от самото начало честването на Великден е свързано с еврейската Пасха.

Тъй като поради връзката му с лунния календар Пасхата е подвижен празник, съответно и Великден променя датата си. Едно древно правило определя Великден да не се празнува заедно с Пасхата на евреите, а в неделните дни около нея, винаги след деня на пролетното равноденствие. Още от времето на Първия вселенски събор през 325 г. има пожелание Великден да се чества в един ден от всички християни. Тогава е определен принципът, според който Великден се отбелязва в неделята след първото пълнолуние след пролетното равноденствие.

Какво повеляват стародавните български традиции?

Приготвленията за празника протичат през цялата предходна седмица. Великденските яйца се боядисват обикновено на Велики Четвъртък или в събота. С първото, боядисано в червено яйце, бабата чертае кръст по челата на децата, за да са здрави и румени през годината. Това яйце се слага пред домашната икона, в сандъка с момински чеиз или се заравя в средата на нивата, за да я пази от градушка. На Велики Четвъртък се подновява квасът и се замесва тестото за великденските хлябове. Те носят най-разнообразни названия из България: великденски кравай, богова пита, кошара, харман, квасник, яйченик, плетеница или кукла. Обикновено се украсяват с нечетен брой червени или бели яйца и усукано около тях тесто. Жените приготвят и по-малки великденски хлебчета с по едно червено яйце в средата, които се дават на първия гостинин, на кумовете, на девера и на роднини. Великден се празнува в продължение на три дни. Сутринта в неделя всички отиват на черква за тържествената литургия и се връщат със запалени свещи вкъщи, като се поздравяват с Христос Возкресе.

Младоженците през този ден гостуват на своите кумове, родители и на девера. Те носят великденски хлябове и кошница с червени яйца. Посрещат ги с богато подредени трапези.

Какво символизируют шарените яйца?

От древни времена много култури асоциират яйцето с вселената. Персите например вярвали, че Земята се е излюпила от гигантско яйце. През 4-и век консумирането на яйца по време на постите е забранено. През пролетта обаче кокошките снасят най-много. Тогава хората започнали да варят яйцата, за да ги запазят по-дълго. Много народи виждали в яйцето символ на прераждането през пролетта.

Яйцата са били боядисвани, декорирани и рисувани от римляни, гали, перси и китайци. След възникването на християнството яйцето започва да се възприема като символ на раждането на човека от природата. В Германия зелени яйца са се консумирали в четвъртъка преди Великден. В Гърция първоначално яйцата са боядисвани само в червено. В православния свят яйцата се използват като специално Великденско поздравление. Хората се чукат с яйца и се поздравяват с фразата Христос Возкресе. В католическия свят шарените яйца се крият от децата, които трябвало да ги намерят по Великден, което пък дало началото на лова за великденски яйца. Във втория ден на Великден според западноевропейска традиция се търкалят яйца. Децата във Великобритания и Германия играят игра, търкаляйки яйца едно срещу друго или по хълм. Яйцето, което остане най-дълго здраво, побеждава, а собственикът му според вярванията ще бъде здрав цяла година. От 1878 г. децата във Вашингтон са поканени да търкалят яйца на моравата пред Белия дом. Яйцето на Фаберже е най-известното яйце сред декорираните. През 1883 г. руският цар наредил на Петер Фаберже да изработи специално яйце за жена му и той създал яйце, инкрустирано със скъпоценни камъни.

Откъде се появи Великденският заек?

През последните десетина години по родните магазини изобилстват шоколадови, керамични, захарни и плюшени фигурки на зайци като неизменен атрибут на Великденския празник. Мнозина се питат защо около шарените яйца по-често се рисува заек, отколкото например, кокошка с пилета. Традицията на Великденския заек е от езически времена. Хората са принасяли зайци в жертва на саксонската богиня на пролетта Еостре (от нейното име носи названието си на английски католическият празник Истър, Великден.).

По това време се е правел ритуален лов на зайци. Сега той е все още част от Великденския празник, но никой не го възприема като свещенодействие. За първи път Великденският заек се споменава в немска приказка от 15-и век. Там се разказва за заек, който криел в градината шарени яйца от децата. В американския фолклор Великденският заек е привнесен през 17-и в. от немски заселници в Пенсилвания. Децата там вярвали, че ако бъдат послушни, Великденският заек ще им остави гнездо с шарени яйца. От 18-и в. в Германия започнали да произвеждат фигурки на великденски зайци от захар или шоколад.

Защо се яде агнешко месо?

Агнето е изключително важен символ на Великден в Централна и Източна Европа. То представя Иисус и се свързва с неговата смърт, тъй като е принесено в жертва в деня на Възкресението. Християнската традиция представя Иисус като божи агнец. В много домове традицията повелява да се яде агнешко на първия ден след 40-дневния пост. Защо се обличат нови дрехи? Това е традиция на Великден при повечето християни. Новите дрехи са символ на възраждането на новия живот през пролетта и на Възкресението.

Защо в декорацията на дома присъства кошница с лакомства?

По католическа традиция кошница, пълна с хляб, сирене, шунка и други храни за Великденския обяд са се оставяли по време на утринната Великденска меса в църквата, за да се осветят. Тази традиция се е развила до сувенирни кошници, пълни с шоколадови яйца, бонбони, играчки и фигурки на зайци.

Благодаря за вниманието

